

VOORTGANGSRAPPORTAGE JULI 2009 – DECEMBER 2009

De aanpak van het kabinet zoals neergelegd in het programmaplan Veilige Publieke Taak kent drie sporen: grenzen stellen, het aanpakken van daders (pijler 1: regie) en het ondersteunen van werkgevers (pijler 2)¹.

PIJLER 1: REGIE

Afstemming en eenheid van beleid zijn belangrijke voorwaarden voor het effectief optreden tegen agressie en geweld. Vanuit de regiefunctie die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op het terrein van de veilige publieke taak vervult, is in de verslagperiode de volgende voortgang geboekt.

Grenzen stellen aan geweld

Op 23 november 2009 is de landelijke massamediale campagne ‘Meer veiligheid op straat’ gestart. Aanleiding van deze campagne is het hoge aantal meldingen en incidenten van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak en tijdens de jaarwisseling. Met televisiespots en interactieve banners wordt een beroep gedaan op iedereen om een bijdrage te leveren aan veiligheid op straat. Concreet zijn de spots gericht op getuigen van agressie en geweld. Van hen wordt gevraagd, conform mijn brief van 20 april 2009² naar aanleiding van uitlatingen van de korpschef van de politieregio Amsterdam-Amstelland, te reageren. Hiervoor worden tips aangedragen hoe men in een dergelijke situatie kan handelen. Het totaalpakket van de campagne bestaat uit:

- Twee televisiespots (een voor veilige publieke taak, een voor jaarwisseling);
- Drie online filmpjes (twee voor veilige publieke taak, een voor jaarwisseling);
- Toolkit intermediaire organisaties (gemeenten, politie, sectoren veilige publieke taak);
- Website, onderdeel van het portaal Nederlandveilig.nl;
- Public relations (‘resultaatcommunicatie’).

Door middel van de toolkit hebben intermediaire organisaties kunnen aanhaken bij de campagne. De toolkit (zoals posters, folders, banners en public relations middelen) is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties online beschikbaar gesteld. Tot eind december 2009 is de toolkit in totaal 28 maal opgevraagd. De meeste aanvragen zijn van gemeenten, in zes gevallen van een politiekorps en in één geval van een hulpverleningsregio.

Aanpakken van daders

Uitgangspunt van de dadergerichte aanpak is dat daders van agressie en geweld altijd een reactie krijgen. Deze aanpak richt zich enerzijds op het verhogen van de pakkans en anderzijds op het geven van een lik-op-stuk-reactie. Dit laatste houdt in dat daders - zo mogelijk - direct strafrechtelijk en financieel verantwoordelijk worden gesteld voor hun gedrag.

Voorbeelden van een lik-op-stuk-reactie vinden we steeds vaker terug door de toepassing van (super)snelrecht, waardoor verdachten van dit geweld snel worden berecht voor hun daden. In Amersfoort en Tilburg nam het uitgaansgeweld af door het zogenaamde weekendarrangement: verdachten die in het weekeinde worden gepakt voor uitgaansgeweld worden meteen vastgezet en krijgen direct een boete of dagvaarding mee naar huis. Het arrangement wordt - met in acht neming van de juridische mogelijkheden - inmiddels ook in andere gemeenten toegepast. In en om Tilburg krijgt dit concept een vervolg in het openbaar vervoer rond het uitgaansleven.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 28 684, nr. 117

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 28 684, nr. 223

Eenduidige landelijke afspraken

In het programmaplan Veilige Publieke Taak³ hebben mijn ambtgenoot van Justitie en ik toegezegd eenduidige landelijke afspraken met politie en Openbaar Ministerie te realiseren over de aanpak van verdachten van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak. Bij de totstandkoming van deze afspraken zijn de lokale afspraken tussen politie en openbaar ministerie ten aanzien van de aanpak van agressie en geweld tegen politieambtenaren als vertrekpunt genomen, waardoor is aangesloten bij de bestaande praktijk.

De afspraken geven onder andere nadere invulling aan de volgende uitgangspunten:

- Politie en Openbaar Ministerie geven hoge prioriteit aan de opsporing en vervolging van agressie en geweld tegen functionarissen met een publieke taak;
- Lik-op-stuk wordt zo veel mogelijk toegepast, (super)snelrecht of Aanhouden en Uitreiken;
- Schade wordt zoveel mogelijk verhaald op de dader;
- Slachtoffers en de werkgever worden goed geïnformeerd over hun positie in het strafproces en de strafrechtelijke afhandeling van de zaak;
- Actief communicatiebeleid (uitdragen van successen) is onderdeel van deze aanpak.

De afspraken bevinden zich in de afrondingsfase en zullen na een implementatietraject op 1 april 2010 in werking treden. Na twee jaar volgt een evaluatie.

Verhogen pakkans

Pilots inzet camera's

De inzet van camera's kan bijdragen aan een verbeterde opsporing en vervolging van daders van agressie en geweld. Van daaruit financiert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een tweetal pilots met camera's op noodhulpvoertuigen.

Vier regio's (Den Haag, Rotterdam, Drenthe en Amsterdam) nemen deel aan de pilot camera's op ambulances. Inmiddels zijn 24 ambulances uitgerust met camera's. Een jaar na aanvang van de pilot is de balans opgemaakt door middel van een tussentijdse evaluatie. Voornaamste conclusie is dat de huidige kwaliteit van camerabeelden geschikt is voor sfeerbepaling en identificatie van daders in het opsporings- en vervolgingsproces. De tussentijdse evaluatie is als bijlage toegevoegd. De daadwerkelijke testperiode in de praktijk is – gelet op het aantal incidenten - nog te kort gebleken voor een goed gefundeerde eindevaluatie. Daarom heb ik besloten de pilot tot 1 juni 2010 te verlengen. U wordt in de zomer geïnformeerd over de resultaten van de eindevaluatie.

Naast de ambulancezorg heeft de regio Rotterdam-Rijnmond een subsidie ontvangen voor een pilot voor het gebruik van camera's op brandweervoertuigen en de daarbij behorende communicatiecampagne. Ook deze pilot wordt gevolgd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Naast de pilots bij de ambulances en brandweer, vindt er een pilot plaats met technische hulpmiddelen bij de politie. Concreet gaat het over de politiekorpsen Groningen, Rotterdam-Rijnmond, Hollands-Midden, Twente en Haaglanden. Deze pilot loopt tot juli 2010.

De pilotkorpsen hebben de verschillende cameratoepassingen tijdens de jaarwisseling operationeel ingezet. Hieraan is in de media veel aandacht besteed. Onder andere over de camerabeelden van een agent op de fiets, die tijdens een supersnelrechtszitting zijn getoond als bewijs tegen een 22-jarige Zoetermeerder die vuurpijlen op de agenten had afgevuurd⁴. Over de ervaringen in het algemeen zal op een later tijdstip - zo mogelijk met de rapportage van de jaarwisseling - nog worden gerapporteerd.

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 28 684, nr. 117

⁴ De Telegraaf, 5 januari 2010

Er is de afgelopen periode een aanzet gemaakt tot het maken van afspraken met het Openbaar Ministerie voor het gebruik van het beeldmateriaal in de opsporing en vervolging. Naar verwachting worden deze afspraken in begin 2010 definitief. Deze pilot heeft als neveneffect dat het in korte tijd meer structuur en uniformiteit heeft gebracht in het gebruik van technische middelen als camera's binnen de politie.

Aangiftebereidheid vergroten

In de aanvullende maatregelen van november 2008⁵ heb ik toegezegd om een plan van aanpak ter verhoging van de aangiftebereidheid te overhandigen aan de werkgevers- en werknemersorganisaties.

Dit plan is gereedgekomen, in de vorm van een praktisch stappenplan voor werkgevers om tot effectief aangiftebeleid te komen. De hoofdrol is daarbij weggelegd voor de werkgever zelf. De verwachting is dat door effectief aangiftebeleid er meer aangiftes worden gedaan. Veel bezwaren van werknemers om aangifte te moeten doen, komen - nu de werkgever zelf hierin de regie voert - te vervallen. Bijkomend effect is dat de werkgever laat zien dat hij agressie en geweld niet accepteert en de werknemers steunt.

Het plan van aanpak wordt in januari 2010, als bijlage bij de handreiking agressie en geweld verspreid onder 5000 werkgevers met een publieke taak.

Buitengewone opsporingsambtenaren (BOA)

Er vindt momenteel een herziening van het BOA-bestel plaats. Hierin wordt ook het voorstel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties meegenomen dat BOA's, zoals een parkeercontroleur of milieuopsporingsambtenaar, effectief moeten kunnen optreden als zij tijdens de uitoefening van de publieke taak worden geconfronteerd met agressie en geweld.

In dat kader zullen alle BOA's, indien zij over de vereiste opleiding beschikken, opsporingsbevoegdheid krijgen voor een aantal bij strafrechtartikel genoemde feiten (waaronder belediging, bedreiging en mishandeling) als tijdens de uitoefening van de taak geweld tegen hen wordt gepleegd.

Concreet betekent dit dat BOA's ambtsedig proces-verbaal van bevindingen kunnen opmaken van het hen overkomen geweld. De bewijskracht van een dergelijk proces-verbaal is sterker dan een proces-verbaal dat is opgemaakt voor strafbare feiten waarvoor de BOA geen opsporingsbevoegdheid heeft. Naar verwachting treedt het nieuwe bestel in april 2010 in werking.

Informatie-uitwisseling over risicopersonen en risicolocaties

Naar aanleiding van een toezegging aan het kamerlid Griffith in een Algemeen Overleg in 2007⁶ is - om informatie-uitwisseling te bevorderen tussen werkgevers over risicopersonen en risicolocaties - vanuit het programma Veilige Publieke Taak een Regionale Agressie-incidenten Waarschuwingssystematiek ontwikkeld. Met inachtneming van de Wet op persoonsgegevens kunnen werkgevers informatie uitwisselen en daardoor de kans op escalatie beter inschatten. Bovendien kan deze informatie gebruikt worden ten behoeve van opsporing, vervolging en het tonen van recidive(risico) als grond voor voorlopige hechtenis. Vorig najaar is hiervoor een model protocol ontwikkeld dat ook de juridische mogelijkheden in kaart brengt. Dit protocol is de basis voor een praktische toepassing in pilots bij werkgevers in 2010.

Lik-op-stuk-reactie naar de dader

Toepassing verhoogde strafeis

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 28 684, nr. 185

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 28 684 en 28 844, nr. 110

Zoals mijn collega van Justitie u op 3 november heeft bericht heeft een inventarisatie door het Openbaar Ministerie plaatsgevonden van de toepassing en afhandeling van de ‘strafvorderingsrichtlijn kwalificerende slachtoffers’ (waaronder functionarissen met een publieke taak).

Bij de 5.675 zaken met gekwalificeerde slachtoffers die in de eerste acht maanden van 2009 zijn afgedaan werden er 4.397 gedagvaard door het Openbaar Ministerie en in 489 gevallen werd een transactie aangeboden. In deze geweldszaken is vaker sprake van een dagvaarding dan bij overige zaken (78% tegen 67%) en minder vaak van een transactie (19% tegen 26%).

Uit deze inventarisatie blijkt bovendien dat in het algemeen bij gekwalificeerde slachtoffers een zwaardere justitiële interventie volgt ten opzichte van niet-gekwalificeerde slachtoffers. Voorts blijkt dat de instroom is gedaald.

Inmiddels ligt de strafeis volgens de richtlijnen van het Openbaar Ministerie op 150% voor alle vormen van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak. Vindt dit geweld plaats tijdens een evenement dan wordt dit percentage nog eens met 75% verhoogd⁷.

De inventarisatie wijst uit dat het Openbaar Ministerie de geadviseerde strafeis in verreweg de meeste zaken met gekwalificeerde slachtoffers volgt, te weten in 86% van de gevallen.

Dit positieve resultaat - het hoge percentage navolging - zal zeker impact hebben op de gemiddelde hoogte van de strafeis bij geweld tegen functionarissen met een publieke taak⁸. Hoewel de effecten van de navolging nog moeilijk zijn te meten, heeft het Openbaar Ministerie een enorme winst geboekt sinds de evaluatie van de “strafvorderingsrichtlijn kwalificerende slachtoffers” van februari 2008.

In de Eenduidige Landelijke Afspraken voor Politie en Openbaar Ministerie zijn concrete afspraken gemaakt ten aanzien van de eenduidige registratie van geweldszaken tegen functionarissen met een publieke taak en de registratie van de strafeis. Hierdoor wordt het in de toekomst mogelijk de strafeis te monitoren zonder dat dossieronderzoek hoeft plaats te vinden.

Snelrecht

In zijn beleidsreactie op de evaluatie van de (super)snelrechtvoorzieningen in het kader van de jaarwisseling 2008-2009⁹ heeft mijn ambtgenoot van Justitie uw Kamer in juni 2009 aangekondigd dat bij alle arrondissementsparketten een basisvoorziening zal worden getroffen voor de toepassing van snelrecht en supersnelrecht. Met de Raad voor de rechtspraak was al eerder overeengekomen dat bij alle rechtbanken de mogelijkheid zou worden gecreëerd om daarvoor geschikte zaken via snelrecht af te doen en dat in geval van (te verwachten) grootschalige openbare ordeverstoringen, evenementen en dergelijke alle rechtbanken supersnelrecht kunnen toepassen. Over de structurele inzet van (super)snelrecht en de inzet in het kader van evenementen (anders dan de jaarwisseling) wordt in de regionale driehoek in afstemming met de Rechtspraak een afweging gemaakt afhankelijk van de lokale en regionale behoefte en noodzaak. Inmiddels beschikken alle parketten over een voorziening die het mogelijk maakt om bij evenementen en incidenten (super)snelrecht toe te passen. Alle parketten zijn bovendien alert op een snelle afdoening van delicten die betrekking hebben op geweld tegen werknemers met een publieke taak.

(Super)snelrecht tijdens de jaarwisseling 2009-2010

Tijdens de jaarwisseling 2009-2010 – zo blijkt uit voorlopige cijfers - hebben 138 incidenten plaatsgevonden tegen werknemers met een publieke taak (dit betreft helaas een stijging ten opzichte van 97 incidenten bij de jaarwisseling 2008-2009).

Net als vorig jaar is er ook tijdens de jaarwisseling 2009-2010 hard opgetreden tegen veroorzakers van ongeregelheden. Zoveel mogelijk is lik-op-stuk-beleid toegepast. In alle arrondissementen zijn in januari

⁷ In een polarisadvies worden ook eventuele strafverlagende factoren meegenomen.

⁸ idem

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 700 VI, nr. 144

snelrechtzittingen gepland. Daarnaast zijn in de arrondissementen Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht supersnelrechtzittingen gehouden.

Het Openbaar Ministerie eist in strafzaken die te maken hebben met de jaarwisseling hogere geldboetes, hogere taakstraffen of langere gevangenisstraffen. Opgelegde taakstraffen moeten direct na de jaarwisseling worden uitgevoerd en opgelegde gevangenisstraffen zullen direct aansluitend op de (super)snelrechtzitting moeten worden uitgezeten. Ook kan huisarrest voor de volgende jaarwisseling 2010-2011 worden opgelegd. De aangerichte schade wordt op de daders verhaald. Dit kan al tijdens het (super)snelrecht, als de schade bekend en eenvoudig van aard is.

Naast supersnelrecht is het 'gewone' snelrecht ook van belang. In alle arrondissementen vinden begin 2010 snelrechtzittingen plaats. Snelrecht houdt in dat de verdachte die na inverzekeringstelling in bewaring wordt gesteld, binnen de bewaringstermijn van veertien dagen voor de politierechter moet verschijnen. Indien veroordeelden hun straf niet accepteren en hoger beroep instellen, zullen de ressortsparketten en de gerechtsbesturen deze zaken ook snel behandelen. In maart zijn bij de vijf gerechtshoven speciale zittingen gereserveerd.

Met het gebruik van snelrecht en supersnelrecht wil het Openbaar Ministerie net als vorig jaar aan de samenleving, de daders en de slachtoffers het signaal afgeven dat normoverschrijdend gedrag niet wordt getolereerd en direct wordt afgestraft.

Exacte cijfers over de toepassing van (super)snelrecht bij geweld tegen functionarissen met een publieke taak tijdens de jaarwisseling zullen pas eind januari beschikbaar komen.

Schadeverhaal

In oktober en december 2009 hebben bijeenkomsten plaatsgevonden met de Klankbordgroep Schadeverhaal Veilige Publieke Taak. Daarin hebben werkgevers kennis en ervaringen kunnen uitwisselen op het gebied van verhalen van schade op de daders. Een van de onderwerpen die daar is behandeld betreft het Agressie- en Registratiesysteem Overheden, waarin informatie ten behoeve van schadeverhaal kan worden opgenomen.

In de regio's Haaglanden en Hollands-Midden is een pilot gestart, waarbij verzekeraars schade, die het gevolg is van geweld tegen werknemers met een publieke taak, verhalen op de daders. Dat is op 12 november 2009 vastgelegd in een convenant tussen het Openbaar Ministerie Den Haag, het Verbond van Verzekeraars, Zorgverzekeraars Nederland, de politiekorpsen Haaglanden en Hollands-Midden en mijzelf. In het convenant is afgesproken dat het Openbaar Ministerie de verzekeraars informeert wanneer verdachten van geweld worden vervolgd. Als een verzekeraar een schadevergoeding uitkeert, treedt deze daarmee in de rechten van de verzekerde. Dan kan de verzekeraar aan het Openbaar Ministerie nadere informatie vragen om alle schade via de burgerlijke rechter te verhalen op de dader. Als een slachtoffer bijvoorbeeld in het ziekenhuis wordt opgenomen, kan de verzekeraar de kosten van ziekenhuisopname verhalen op de dader. Op deze manier draaien daders op voor meer financiële consequenties van hun daad.

Aangifteproces politie

Vanuit het programma Veilige Publieke Taak is een analyse gemaakt van het aangifteproces bij de politie. Uit deze analyse kwam onder andere naar voren dat in verschillende korpsen wordt geëxperimenteerd met verschillende vormen van aangifte om de drempel voor slachtoffers en hun werkgevers te verlagen, zoals aangifte ter plaatse, 3D-teleservice en skype-aangifte. Om de aangiftebereidheid te verhogen wordt ook geëxperimenteerd met bijvoorbeeld een Aangifte Volg Systeem (Noord Holland Noord). Ook is in een aantal korpsen afspraken gemaakt over het aangifteproces met bepaalde instellingen die regelmatig met geweld te maken krijgen, zoals penitentiaire inrichtingen, openbaar vervoer en stadstoezicht.

Verder bleek dat de aangiftebereidheid onder functionarissen met een publieke taak kan worden vergroot door in te zetten op uitbreiding van de mogelijkheden met internetaangifte, de invoering van de eenduidige landelijke afspraken met Politie en Openbaar Ministerie en een meer persoonlijke terugkoppeling naar aangever/slachtoffer.

PIJLER 2: FACILITEREN EN ONDERSTEUNEN VAN WERKGEVERS

Het effectief voorkomen, beperken en afhandelen van agressie en geweld wordt bevorderd wanneer (sector-)werkgevers en ketenpartners de beschikking hebben over een goed instrumentarium. Borging van en uniformiteit in het gevoerde veiligheidsbeleid zijn hierbij van belang. Vanuit het programma Veilige Publieke Taak worden de ontwikkeling en verspreiding van effectieve instrumenten en interventies onder werkgevers met een publieke taak gestimuleerd. De afgelopen periode zijn in dit streven goede resultaten behaald. Zo heeft een project - gefinancierd met subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - bij Parnassia Bavo Groep in Den Haag dat gericht is op cultuurverandering het afgelopen jaar geleid tot een vermindering van het aantal agressiemeldingen met bijna 38% ten opzichte van het jaar 2008. Bij het Medisch Centrum Alkmaar is de bekendheid onder het personeel met de aanpak van agressie en geweld gestegen en daarmee het besef van onacceptabel gedrag. De bereidheid om incidenten te melden is hiermee ook flink toegenomen. Door de aanpak is het ziekteverzuim naar aanleiding van de incidenten teruggelopen. Het personeel dat slachtoffer is van ernstig geweld, krijgt nu meer nazorg en kan eerder weer aan het werk dan voorheen.

Helpen van werkgevers (bij het beschermen van hun werknemers)

Vertrouwenslijn

Vanaf 1 oktober 2009 is de landelijke Vertrouwenslijn voor openbaar bestuurders en politieke gezagsdragers operationeel. Doel van de Vertrouwenslijn is openbaar bestuurders en politieke gezagsdragers een luisterend oor bieden en advies geven over het voorkomen en afhandelen van voorvallen van agressie en geweld. Burgemeesters, wethouders, leden van gemeente(deel)raden, commissarissen der koningin, gedeputeerden, Statenleden, bestuurders en politici kunnen gebruik maken van de Vertrouwenslijn. Burgemeesters en andere openbaar bestuurders en politieke ambtsdragers weten tot op heden slechts in geringe mate de weg naar de Vertrouwenslijn te vinden. De komende tijd vindt overleg met de doelgroepen plaats, hoe dit verbeterd kan worden.

Protocol burgemeesters

In samenwerking met het Nederlands Genootschap van Burgemeesters is een landelijk geweldsprotocol voor burgemeesters ontwikkeld. Het protocol geeft een richtlijn voor maatregelen die elke gemeente kan nemen ter voorkoming, beperking en afhandeling van geweldsvorvallen tegen het burgemeestersambt. Het Genootschap van Burgemeesters verspreidt het protocol onder haar leden.

Shared service Veilige Publieke Taak

Een intensieve aanpak van agressie en geweld door werkgevers is cruciaal voor het verminderen van het aantal voorvallen. Om hen hiertoe in staat te stellen, is het van belang dat werkgevers kunnen rekenen op de nodige ondersteuning bij hun aanpak, bijvoorbeeld bij het verhalen van schade. Conform de toezegging in mijn brief van oktober 2009¹⁰, wordt de ondersteuning aan werkgevers ondergebracht in een shared service Veilige Publieke Taak. Op dit moment zijn wij in gesprek met werkgevers over de precieze invulling van dit centrum. Vanaf januari 2010 kunnen werkgevers via Slachtofferhulp Nederland alvast terecht bij een helpdesk en een website voor advies en ondersteuning in het schadeverhaal.

VPT Beurs

Op 8 oktober 2009 is de jaarlijkse VPT Beurs gehouden in Amersfoort. De beurs is opgezet voor iedereen die zich bezig houdt met de aanpak van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak. Thema was de acht maatregelen voor een effectief veiligheidsbeleid tegen agressie en geweld in een organisatie¹¹.

Ruim 400 bezoekers bezochten de beurs en vonden in ruim 30 stands en 18 workshops informatie over succesvolle aanpakken van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak.

Stimuleringsregeling Veilige Publieke Taak

Conform de richtlijnen van de stimuleringsregeling heb ik u in oktober¹² 2009 bericht over de toekenningen aan werkgevers vanuit de Stimuleringsregeling Veilige Publieke Taak 2009. Eveneens heb ik u in dezelfde brief over de regionale en sectorale spreiding van de aanvragen en toekenningen van 2009 bericht. In het algemeen overleg van april 2009¹³ heb ik u een impressie van de (deel) resultaten van de in 2008 toegekende projecten toegezegd. Van de in 2008 ingediende aanvragen (58) zijn 30 aanvragen gehonoreerd. Van deze projecten zijn de (tussentijdse) resultaten bekend.

De belangrijkste bevinding van de resultaten van de gesubsidieerde projecten is dat alle organisaties het beleid rond agressie en geweld beter op orde hebben dan voor de subsidieaanvraag, zoals:

- Verbeterde meldingsprocedures;
- Meer werkgevers met een publieke taak stellen grenzen voor zichzelf vast wat acceptabel en wat niet acceptabel gedrag is (normering) en wat de gevolgen zijn als klanten, burgers en of cliënten deze grenzen overschrijden;
- Werknemers zijn beter bekend met de procedures hoe om te gaan met agressie en geweld; hierdoor is het veiligheidsgevoel van de werknemers vergroot;
- Werknemers zijn beter toegerust om agressie en geweld te voorkomen, te beperken dan wel af te handelen door periodieke training in de-escalatie vaardigheden;
- Leidinggevenden zijn beter bekend met het doen van aangiften en het verhalen van schade;
- Leidinggevenden weten steeds beter hoe te handelen bij nazorg.

Een aantal aansprekende projecten zijn:

- Het project *Samen tegen Agressie* van Stichting De Hoop, een instelling voor verslavingszorg en hulpverlening. Met de campagne 'Samen tegen agressie' worden werknemers, cliënten, patiënten,

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 684, nr. 247

¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 684, nr. 247

¹² Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 684, nr. 247

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 28 684 en 28642, nr. 226

leerlingen en burgers bewust gemaakt wat agressie is en dat agressie niet vanzelfsprekend is. Naast de campagne is er actief gewerkt aan coaching on the job en is het item agressie een vast onderdeel geworden in het opleidingprogramma en in functioneringsgesprekken. Ook voor cliënten is er een training gestart. Uit de meting onder het personeel blijkt dat het gevoel van veiligheid onder de medewerkers van Stichting De Hoop bij 31% is toegenomen;

- Gemeentelijk Vervoersbedrijf Amsterdam (GVB) biedt in het project 'Optimaliseren interactie' de mogelijkheid om verstandelijk gehandicapten deel te laten nemen aan het arbeidsproces. Cordaan, een zorginstelling die ondersteuning biedt aan mensen met psychiatrische problemen, helpt het GVB met het schoonhouden van materieel en perrons. Dit draagt bij aan een positieve reisbeleving van de reizigers;
- Connexxion Openbaar vervoer laat in het project 'Aanpak jeugdoverlast' de controleurs en overlastgevende jongeren met elkaar samenwerken waardoor meer onderling begrip is ontstaan.

Deze en andere goede praktijken breng ik via de website www.veiligepublieketaak.nl en diverse andere media onder de aandacht van andere werkgevers. Hiermee kunnen succesvolle maatregelen worden overgenomen, zodat gezamenlijk aan een veiligere publieke taak gewerkt wordt.

Veilige Publieke Taak AWARD

Om de succesvolle en inspirerende aanpakken van agressie en geweld tegen medewerkers met een publieke taak zichtbaar te maken, is in 2009 de Veilige Publieke Taak AWARD in het leven geroepen. Een jury - onder voorzitterschap van secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - heeft uit 20 inzendingen een evenwichtige en duidelijke keuze gemaakt voor drie nominaties te weten: het Gemeentelijk Vervoersbedrijf in Amsterdam, Geestelijke Gezondheidszorg Stichting De Hoop in Dordrecht en Gemeente Spijkenisse.

Door de bezoekers van de VPT Beurs, is Stichting De Hoop gekozen tot winnaar van de Veilige Publieke Taak AWARD. Zij ontving de Veilige Publieke Taak AWARD en een cheque van € 25.000,- vanwege de cultuurdoorbrekende aanpak voor het tegengaan van agressie en geweld. De gekozen aanpak geeft blijk van aandacht voor het eigen personeel en legt de verantwoordelijkheid duidelijk daar waar deze thuis hoort: de dader.

Handreiking agressie en geweld

In de verslagperiode is een hernieuwde handreiking agressie en geweld opgesteld. Met deze handreiking krijgen individuele werkgevers een praktisch stappenplan voor het invoeren van acht maatregelen voor een effectief veiligheidsbeleid. Eind januari 2010 wordt deze handreiking aan 5000 organisaties met een publieke taak aangeboden.

Intensivering aanpak Rijk

Naar aanleiding van de toezegging in mijn brief van november 2008¹⁴ om nadere afspraken met het Rijk te maken ten aanzien van melden, registreren, aangifte doen en het geven van een werkgeversreactie binnen 48 uur werken de Rijksonderdelen aan een rijksbrede verklaring waarin zij aangeven de invoering van de acht VPT maatregelen te intensiveren. Dit betekent ook het uitdragen van de Rijksbrede norm en de uitrol Agressie Registratiesysteem Overheden.

¹⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 28 684, nr. 185

Landelijke Uitvoeringsregeling Geweld tegen Politieambtenaren

De afgelopen periode is de landelijke uitvoeringsregeling “protocol Geweld Tegen Politie Ambtenaren” opgesteld. De uitvoeringsregeling is gericht op de werkgeversrol van de politie, in de aanpak van agressie en geweld tegen politiemedewerkers. Doel is dat alle politiekorpsen, agressie en geweld tegen politiemedewerkers op een eenduidige wijze - conform deze uitvoeringsregeling - aanpakken. Hiervan wordt verwacht dat het geweld tegen politieambtenaren verder wordt teruggedrongen, beheerst en voorkomen en dat de kwaliteit van zorg en nazorg verder verbetert. Inmiddels zijn door diverse korpsen voorbereidingen getroffen om conform de regeling te werken.

Uit de voorlopige jaarcijfers 2009 van de politie Twente blijkt dat geweld tegen politieambtenaren met ongeveer 30% is gedaald. De indruk van de politie is dat een daadkrachtige aanpak – aanhouden en overdragen aan het openbaar ministerie - en het gebruik van helmcamera's en camera's op vijf zogenoemde noodhulpauto's een preventief en de-escalerend effect hebben op verdachten en omstanders¹⁵.

Geweld tegen Brandweer

Regionale brandweercommandanten en de Nederlandse vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over een intensievere aanpak van agressie en geweld tegen brandweerpersoneel. Onderdeel van deze aanpak zijn een landelijke coördinatie van maatregelen tegen agressie en geweld, implementatie van het gemeentelijk incidenten registratiesysteem binnen de regio's, beter gebruik maken van de beschikbare gemeentelijke arbocatalogus en het geven van voorlichting en training aan brandweerpersoneel.

Openbaar Vervoer

In november 2009 heb ik het rapport ‘Naar een veiliger openbaar vervoer voor werknemers’ van de Taskforce Veiliger Openbaar Vervoer aan de Tweede Kamer aangeboden¹⁶. Vertegenwoordigers van alle partijen uit het openbaar vervoer hebben verklaard dat zij zich vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en in gezamenlijkheid willen inspannen om agressie en geweld in het openbaar vervoer - zichtbaar voor de ruim 28.000 medewerkers - terug te dringen met de maatregelen, zoals beschreven in het rapport. Het gaat daarbij om structurele oplossingen, zoals aanpassing van wet- en regelgeving, om de risico's op incidenten en de gevolgen hiervan tot een minimum te beperken. Daarnaast is ingezet op een aantal specifieke maatregelen, gericht op vervoersmodaliteiten en gebieden waar een toename van incidenten te constateren valt.

De Taskforce Veiliger Openbaar Vervoer is na het uitbrengen van het bovengenoemde rapport verder gegaan als stuurgroep voor de uitvoering van de maatregelen. Veel partijen hebben in de afgelopen periode de afgesproken verantwoordelijkheid op zich genomen voor de maatregelen. Dit heeft onder meer geresulteerd in afspraken tussen vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties, die zijn neergelegd in een voorstel voor een CAO voor het streekvervoer. Tevens is de opdracht verleend aan de Politieacademie om de onderscheidende handhavingstrategieën binnen het openbaar vervoer in kaart te brengen en de effectiviteit onderling te vergelijken. Dit ten behoeve van verschillende samenwerkingsverbanden in de handhaving, onder meer in de regio's Rotterdam en Den Haag. De regie voor de uitvoering van het totale maatregelenpakket is gelegd bij het programma Veilige Publieke Taak. Hierover voer ik binnenkort overleg met de Taskforce.

Arbeidsinspectie

¹⁵ <http://www.politie.nl/twente/projecten/voorlopigejaarcijferspolitietwente.asp>

¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 642, nr.47

Zoals vermeld in de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer¹⁷ maakt de Arbeidsinspectie in 2010 van het onderwerp agressie en geweld in publieke functies een thema. Doel is de naleving van de Arbowet te bevorderen ten aanzien van de aanpak van agressie en geweld. De acties zijn dus gericht op de werkgevers. Dit in aansluiting op en in afstemming met de brede aanpak van het programma Veilige Publieke Taak. Voorlopig zijn voor 2010 de volgende activiteiten gepland:

- In de eerste plaats zullen inspecties worden verricht in de keten van werk en inkomen (sociale diensten en UWV werkbedrijf), bij diverse zorgdoelgroepen, o.a. verslavingszorg, asielzoekerscentra, thuiszorg, huisartsenposten en crisisdiensten, bij verkeersregelaars, openbaar vervoer (bus, tram en metro) en bij brandweerkorpsen;
- Per 1 maart a.s. zal een voorlichtingscampagne worden gestart ‘Voorkom problemen, weet hoe het zit’, gericht op werkgevers in de publieke sector. In deze campagne zullen werkgevers en sectoren via de media worden gewezen op hun plicht om werknemers tegen agressie en geweld te beschermen. Het onderwerp zal bespreekbaar worden gemaakt en voorlichting zal worden gegeven over maatregelen, aan de hand van goede praktijkvoorbeelden, om agressie en geweld terug te dringen;
- De Arbeidsinspectie verzorgt in maart op drie regionale bijeenkomsten voor bestuurders, managers en medewerkers van gemeenten workshops over de wettelijke verplichtingen bij de aanpak van agressie en geweld. Vervolgens wordt ingezoomd op zaken waar de Arbeidsinspectie nadrukkelijk op let en wordt tevens een relatie gelegd met de acht maatregelen voor een effectief veiligheidsbeleid tegen agressie en geweld in een organisatie¹⁸.

¹⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 684, nr. 248

¹⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 28 684, nr. 247

FINANCIËN

	2007	2008	2009	Totalen
Pijler 1: regie				
1 Algemeen	€ 8.188,00	€ 34.150,00	€ 49.240,39	€ 91.578,39
2 Overkoepelende activiteiten	€ 174.153,00	€ 233.750,00	€ 403.231,06	€ 811.134,06
3 Communicatie	€ 260.455,00	€ 168.685,00	€ 2.516.601,05	€ 2.945.741,05
4 Dadergerichte aanpak	€ 978,00	€ 1.188.187,00	€ 845.076,13	€ 2.034.241,13
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 443.774,00</i>	<i>1.624.772,00</i>	<i>3.814.148,63</i>	<i>€ 5.882.694,63</i>
Pijler 2: werkgeversondersteuning				
5 Werkgeversondersteuning	€ 319.653,00	€ 1.457.573,00	€ 3.138.997,57	€ 4.916.223,57
6 Progr. Kader Politie	€ 6.288,00	€ 1.046.309,00	€ 469.148,37	€ 1.521.745,37
7 Openbaar Vervoer			€ 2.065.615,07	€ 2.065.615,07
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 325.941,00</i>	<i>1.457.573,00</i>	<i>5.673.761,01</i>	<i>€ 7.457.275,01</i>
Totaal	€ 769.715,00	3.082.345,00	9.487.909,64	€ 13.339.969,64
Oorspronkelijke begroting				
Pijler 1: regie		€ 2.350.000,00	€ 875.000,00	
Pijler 2: werkgeversondersteuning		€ 2.450.000,00	€ 1.375.000,00	
Projectkosten		€ 400.000,00	€ 100.000,00	
Totaal	€ 1.355.000,00	5.200.000,00	2.350.000,00	€ 8.905.000,00